

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 80, za 1/2 strani K 40, za 1/4 strani K 20, za 1/8 strani K 10, za 1/16 strani K 5, za 1/32 strani K 250, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

tev. 43.

V Ptuj v nedeljo dne 27. oktobra 1912.

XIII. letnik.

Vojna na Balkanu.

Ne turške zmage pri Adrianoplu. — Bulgarska poročila. — Srbsko prodiranje. — Boji za Skutari. — Napredovanje Grkov. — Operacije v Egejskem in črnem morju.

Turčija se brani z levovim pogumom na strani in ima pri temu mnogo sreče. Govorja, da so združene balkanske države mnogo poklasi udarile. Kajti s tem so dali Turčiji izvršiti svojo mobilizacijo in poklicati iz Male Azije velikanske množice vojaštva. Tako ni treba biti posebni optimist, ako se v turških otroških, skozinsko zlaganim poročilom in listov o vojni, smatra položaj Turčije za razmeroma ugoden. Slovenski listi so pravi falzifikatorji resnice in de res tako, kakor da bi še živeli v temnem srednjem veku, ko se je v križarskih vojnah množilo ljudi za kosček zemlje v Aziji poklalo. Slovenski klerikalni listi se potegujejo za rosnost narode na Balkanu in govorijo o „vojni proti polumesecu“. To je na eni strani nesramno hujskanje, na drugi strani pa pačenje resnice. Križ sploh ne vodi vojsk, gospodje politični duhovniki, kajti križ je znamenje miru, ne bojezni in med bojižimi zapovedi stoji: Ne nbi! Verskih vojen danes ni in tudi tukaj se gre za nobene verske svetinje, marveč le za nevarnost balkanskih poglavarjev, ki so svoje vojsko tako prokleto izmolzli in izžemali, da zdaj radi novim „podanikom“ kožo čez ušesa vlegli. Tako stoji stvar. Revolverski srbski rokopis, katerega roke so še krvave od najpod-

lejšega umora, kar jih pozna novejša zgodovina, nadalje poglavar črnogorskih ovčjih tatov „kralj“ Nikita, ki ga pitajo s „trinkgeldi“ evropskih velevladi in ki je že sam več ljudi poklal, kakor ima las na glavi, niso zastopniki krščanske misli.

Turčija se ima na štiri bojišča braniti, ki ležijo okoli njenih mej. Prvo je bojišče okoli trdnjave Skutari, kjer se bijejo že dalje hudi boji med Turki in Črnogorci. Zadnjim se je v prvem hipu posrečilo, prekorati meje in zasesti nekaj manjših utrd. A mesta Skutari še niso premagali. Vojni dogodki v tem kotu za izid cele vojne nimajo nikakoršnega pomena. Tudi Grki sami imajo lahko vojno, ker jim Turki niso posebno močnih oddelkov vojaštva nasproti postavili. Grki so turško mesto Elassona zasedli in so po tej zmagi vrgli z velikimi izgubami Turke v pokrajino Selfidše, kjer se bijejo ponovni hudi boji. Natancnih poročil se od tukaj še nima. Srbi zopet so prodrli do mesta Pričina, ki leži sredi Kosovega polja, in korakajo proti Uškiub, kjer se bode brzkone ena odločilnih bitk zgodila. Pri Uškiubu stoji okroglo 100.000 turških vojakov in pričakuje sovražnika.

Odločitev cele te nesrečne vojne pa se bode zgodila na bojiščih okoli mesta

Adrianopel. Tam stoji danes okoli 200.000 turških vojakov, 1000 turških jezdecev in 500 kanonov. Njim nasproti šteje bulgarska armada okroglo 150.000 mož. Bulgari so objavili že zdaj celo vrsto zmagovalnih poročil. Iz Carigrada pa se poroča, da so dosegli Turki velike uspehe med rekoma Marica in Tundša, torej pred trdnjavo Adrianopel. Glasom teh poročil so bili Bulgari grozovito tepeni.

Posebna važnost ima v tej vojni tudi mornarica. Balkanske države nimajo nobene vpoštevanja vredne mornarice; le Grška ima nekaj bark, ki se pa seveda v nobenem oziru ne morejo meriti s turško mornarico. Turki parniki so doslej razna bulgarska pristanišča, zlasti mesta Burgas in Varna uspešno bombardirali in tam tudi vojaštvo izkrcali, tako da ima bulgarska armada sovražnika zdaj tudi v hrbtu. Grški parniki so zopet v Egejskem morju prišli pred turški otok Lemnos, ki nima nobene izdatne posadke, in so ta otok grški vojaki zasedli. Boji na morju bodejo v tej vojni istotako odločilni.

Nam ni mogoče, vse nasprotujoče se telegrami objaviti. Podati hočemo torej v naslednem le poglavitna zadnja poročila.

* * *

Nagrada za glavo.

Resnična povest iz Balkana.

Spisal L. W. Rochowski.

V Avstovacu, na visoki planjavi Gacko (Metohija) v Hercegovini, sedela sta v kantini pri enega tabora Gjuro Vasković iz Vinkovce, srbski slavinski kmetijski fant, njemu nasproti Mitar Vule, njegov prijatelj. Ekserciranje je bilo končano in zdaj sta sedela skupaj ter govorila pri kupici lozovace. Gjuro je bil navadni rokopis, Mitar Vule pa je bil že „gefretter“ in je bil na to jako ponosen. To je le vsled tega, ker si je priučil nemškega komanda in je bil znal nemško čitati. S posebno zadovoljstvom je odpiral čez dan svoja široka usta, kadar je bilo treba pred inšpekcijskim oficirjem odgovoriti „Habt acht!“ ali „Marsch!“ zatuliti. Tudi napram svojemu prijatelju Gjuri Vaskoviću je peljal rad veliko besedo. Povsod je čital razpise in je potem zvečer podučeval svojega prijatelja Gjuro.

„Veš, kaj sem danes čital? Razpis nagrade na glavo roparskega poglavarja Milana Ristič; ali ga poznaš?“

Gjuro Vasković je tiho pokimal in pazno poslušal.

„Ta ropar je mnogo let izvršil neštete napade na cesti iz Gacke v Trebinje. Zato je vlada dala nagrado na njegovo glavo razpisala. Kdor prinese glavo, dobi sto cekinov.“

„Kaj? Sto cekinov za glavo Harambaše,

roparja? Ali veš, to gotovo? Od kje veš to?“ Gjuro je razburjen in hitro govoril.

„Na uradni tabli kotarskega urada je napisano črno na belem; čisto jasno, tudi drugi so to čitali.“

Gjuro se je težko vsledel in je zrl tiho predse. Poznal je Milana Rističa prav dobro; od domačih kmetov in pastirjev je bil mnogo o njem izvedel, kadar so si, sedeči pri ognju, pravili roparske in junaške povesti. Od njih je bil tudi izvedel, da so šele pred kratkim Rističa na Gacko-polju videli in da je od tam v skale Črnogore pobegnil.

Nakrat je udaril s pestjo po mizi, da se je Mitar Vule kar prestrašil. „Sto cekinov!“ je zavpil. „Še eno čašo žganja — sto cekinov!“ In zopet je pričel premišljevat.

„Kaj pa ti je?“ je vprašal Milan Vule. Gjuro ni dal odgovora; le semtertja je zamomljal: „Sto cekinov!“ potem si je pustil zopet lozovace natoči.

Naposled sta odkorakala oba do svojega trdega ležišča. Gjuro Vasković je takoj zaspal, ali v spanju videl je Milana Rističa pred seboj. Štel je vedno zopet onih sto cekinov, ako ni morda kateri izginil. Vidil se je kot bogatega moža v svoji domovini v krogu sorodnikov, zgradil si je v sanjah malo hišico iz lesa, na eni strani celo iz opeke. Korakal je z dvignjeno glavo k starišem svoje ljubice, svoje črnolase Gjoke, in jo je vzel seboj. Stal je pred svojo novo hišo poleg svoje žene in štel ovce,

ki so prihajale od paše, proračunal teleta, ki jih je pričakoval od svojih krav. Šel je v kamro in preštel steklenice rakija, ki jih je tam imel, ter se zadovoljno po stegnud udaril. Potem je videl zopet Harambašo pred seboj, bežal je za njim čez gore in doline, a dohiteti ga ni mogel; kakor mu je bil blizu, odprla se je pred njim dolina, padel je v njo in se pobil, da mu je tekla kri po obrazu in nogah. Kadar je prišel iz pečin, bil je ropar že daleč in zopet je za njim bežal.

Ves poten se je Gjuro zbudil in pogledal okoli sebe. Bilo je popolnoma temno, okoli njega so vsi spali. Vsedel se je na rob svojega ležišča, njegova prsa so težko dihala, vidil je še vedno Milana Rističa pred seboj bežati. Počasi je zbiral svoje misli, počasi se je razvil v njegovi vroči glavi načrt. Pogledal je večkrat na svoje tovariše, zlezal potem natihoma k svojem tornistru, na katerem je ležal bajonet. Vzel je bajonet in stopil previdno na hodnik. Zunaj v mraku nabrusil je svoje orodje na ojemem kamenu. Neopažen prišel je zopet na svoje ležišče; kmalu je prišlo jutro in dolžnost je klicala.

Tekom dneva ni govoril s Mitarjem Vule nobene besedice; tudi zvečer ne, ko sta zopet v kantini sedela in žganje pila. A ponoči se Gjuro ni sčel; vlegel se je oblečen in je tako delal, kakor da bi spal. A poslušal je pazno na vsak ropot, ki je od zunaj prihajal. Ko je smatral čas za ugoden, se je previdno dvignil, vzel svoj bajonet in odšel tiho iz kasarne. Ko so ga

Velike turške zmage?

Soloniki, 22. okt. Od pristojne strani se poroča, da so Bulgari in Turki v dolini Struma zapričeli vedno večji boj. Turki so postavili bulgarsko prodiranje.

Konstantinopol, 23. okt. Turški listi prinašajo telegram iz Adrianopla s posameznimi poročili o bojih med rekoma Marica in Tundša. Glavni boj se je vršil v Marašu, šest kilometrov od Adrianopla. Bulgarovje je bilo 30.000. Turki so jih v krvavi borbi premagali. Bulgari so proti Kara-Agaen bežali in mnogo tisoč mrtvih nazaj pustili. Baje so Turki tudi pri mestu Kadiköi, 25 km od Adrianopla, zmagali. Padlo je Turkom tudi 11 kanonov v roke. Nadaljnji boji so se vršili pri Kirtsal, Haskvi, Ispine, Çalikanak, Hamidic. Bulgari so bili povsod tepeni. V okolici Adrianopla se vrši velikanski boj, o katerem še ni nobenih poročil. — „Frankfurter Ztg.“ poroča o velikem boju pri mestu Kirkkylisse, kjer so Turki Bulgare premagali. Bulgari so imeli 3000 mrtvih in korakajo nazaj proti svoji meji. Turki jim sledijo na celi črti.

Sofija, 23. okt. Tu se poroča, da so na celi črti budi boji, v katerih baje Bulgari zmagujejo. Pokrajina Tamraš je baje od turškega ozemlja odrezana. Bulgari so prišli pred Adrianopol do Arde. Tu so Turki zbežali in zapustili 100 mrtvih. V Sofiji se je zadnje dni več vohunov, m. nj. tudi eno žensko ustrelilo.

Prodiranje Srbov.

V sandžaku in v Stari Srbiji imajo Turki 40.000 Arnavtov, 10 batajlonov vojakov in 4 baterij. Srbska armada je prodrla do Kosove. Srbi so imeli izredno velike izgube. Srbska armada se zbira pri Üskübu. V vseh pokrajinah zažigajo vasi.

Okrog jezera Skutari.

Saloniki, 23. okt. Položaj proti Črnogorcem stoječega vojaštva je ugoden. Trdnjave Turkov so izborne in se bodoje Črnogorci na teh zidovih glave razbili.

Grške operacije.

Atena. Listi poročajo, da so Grki v bitki pri Larantaporon Turke nazaj porinili in da zmagovito prodirajo.

Male vesti.

Črnogorci so mesto Plevlje zažgali. Iz sandžaka beži mnogo Turkov v Bozno.

Turčija dosedanje boje ne smatra za važne in mobilizira naprej. Do konca tega meseca imela bode Turčija 700.000 vojakov zbranih. Taki moči ni Bulgarija kos.

zutraj zaman iskali, bili so si vsi edini, da je dezertiral. Taki slučaji so se mnogokrat zgodili; napravili so naznanilo.

Gjuro je hitel proti Črnigori; skrivno je prekoratil mejo. Hotel je svojo srečo iskati; niti slutil ni, da je z begom iz kasarne storil zločin, za katerega ga čaka ostra kazen. Misli je le na svoje Gjoko in na tistih sto cekinov.

Iskal je povsod po roparskem poglavarju in izvedel, da je bil ta res pred pad tedin v Gacko-polju, da pa je pozneje, ko so ga zasledovali, zbežal v Cetinje, glavno mesto črnogorsko.

Milan Ristič bil je vbogi, preganjani begunc, ki ni imel ničesar od svojega krvavega rokodelstva. Nobena hiša, nobena streha ni bila njegova, moral je po noči v votlinah, podrtih kočah pastirjev, pod mostovi prebiti. Gjuro je trdovratno zasledoval njegovo pot, tedne dolgo, v kljub temu da je moral mnogo lakote trpeti. Po štiritedenskem beganju ga je končno izsledil; izvede lje, da ima ropar svojevredno prenočišče pod nekim kamenitim mostom.

Gjuro Vasković je čakal do večera. Potem je zlezal kakor maček k starome mostu, ki je bil v luninem svitu s svojim skrivljenim hrbtom podoben velikanski zveri iz pradednih časov. Tam je gledal Gjuro po ro-parju. A nikjer ga ni mogel videti. Tako je pretekla ena ura v strahu in razburjenju. Zdaj nakrat na je vidil visoko, divjo postavo, puško v roki, handžar v pasu; skrivala se je v velikanski sanji ovančičnega mosta in korakala

Črnogorci so ustrelili lastnega svojega generala Božo Boškovič. Pregarjal je svoje vojake v obupni boj pri Čipčaniku z besedo: „Naprej psi!“

Popolno zaupanje
pridobile so si

MAGGI -jere

kočke
(gotova goveja juha)

5 po 5 vinarjev
pri vseh gospodinjah.

Ime MAGGI jamči za
takošnjo pripravo
in izvrstno kakovost.

Oklic.

Na južnoizhodnih mejah naše države divja vojna! Brez vspeha je bil upor velikih držav to nesrečo odvrniti. Že se je cedila ljudska kri!

Neizrečna beda se razprostirja po bojiščih Balkana! Ranjeni kličejo na pomoč, vendar zastoj, ker manjkajo najpotrebnejša sredstva, da bi se bolečine teh nesrečnih ohladile, kateri so se borili za svojo domovino! Je torej na prvem mestu dolžnost „Avstrijskega Rdečega križa“, da na sosednem bojišču v smislu genevske konvencije svojo človekoljubno nalogo izvrši!

Rdeči križ se ne briga za narodnost, niti za vero ranjenega bojnika. Samo potreba pomoči razsoja!

Kjerkoli beda kliče, mora „Rdeči križ“ nastopiti! Tako to zahteva človeška dolžnost!

Za prvo, najnujnejšo pomoč, razpolagal je že „Avstrijski Rdeči križ“ v svrhu odposlance zdravnikov, postrežnikov, obvezil in sanitetnega materiala, kakor tudi barak vojskujočim narodom brez razlike zastave.

Zalibog ne dopustijo sredstva „Avstrijske družbe Rdečega Križa“, da olajša zadostno od dneva do dneva se raztezajočo vojno bedo, kakor to zahteva krvava sila.

„Avstrijski Rdeči križ“ obrne se toraj na vse dobre ljudi, da mu kar mogoče pomagajo, izpolniti prvo dolžnost ljubezni do bližnjega! Ohladiti bolečine ranjenih, ohraniti njih život nje nim rodbinam!

Narodi Avstrije še nikdar take prošnje niso zavrnili. Bodo gotovo tudi tokrat storili, kaj njih srce kaže!

proti svojemu trdemu ležišču. Gjuro je hotel takoj na roparja skoči, komaj se je zadržal in počakal, da je oni končno trdno zaspal. Dve uri sta medtem zopet pretekli, luna je stala visoko in žarela v trdnem svitu.

Gjuro je prilezel čisto blizu. Pogledal je spečemu Rističu v obraz; potem je potegnil svoj bajonet in je roparju hipoma glavo od trupla odrezal. Hitro je potegnil iz žepa veliki, iz domačega platna napravljeni robec. Bil je štik na zlatimi rožicami; njegova Gjoka vtaknila mu je ta robec pri slovesu v tornistro. Zavil je odtrgano, močno krvavečo roparjevo glavo v ta robec, zavezal, vzdignil to prtljago na hrbet in hitro odšel v daljavo.

Korakal je dan in noč, svoje grozno breme na hrbtu, pogorovju in v dolinah, skozi kame-nite in pušave močvirja; izogibal se je vsake vasi. Čez sedem dni prišel je ves raztrgan in truden na hercegovinsko mejo. Po krivnih potih je prišel čez mejo in dospel ponoči v Gacko. Šel je takoj do kotarskega urada, potkal krepko in zahteval govoriti z okrajnim poglavarjem. Nevoljen pustil ga je pandur vstopiti, vprašal kaj hoče v tako pozni uri in ga peljal pred glavarja.

„Prišel sem po tistih sto cekinov, ki so razpisani za glavo Harambaše Milana Rističa“, izjavil je Gjuro Vasković.

„Kako prideš do te predznosti in zdaj po noči!“ zakričal je glavar, „kako se pišeš in kdo si?“

A Gjuro je vzel svoje mrtvo breme raz hrbta in je položil na pisalno mizo. Glavar je

Hitra pomoč je nujna!

Tudi najmanjši donesek je dober!

Doneski se prevzamejo:

Na Dunaju:

Pri vodstvu zveze „Avstr. družbe Rdečega Križa“ na Dunaju I. Mchgasse 1 (račun poštne hranilnice 1923)

V posameznih kronovinah:

Pri vodstvih pomožnih družb „Rdečega Križa“ vrhun tega pri upravištvu tega časnika.

Predsedništvo zveze:

Knežinja Montenuovo.
Fanny Meissner-Diemer.

Knez Schönburg.
Dr. vitez Uriol.
Knez Dietrichstein.

SUKNA in modno blago za gospode in gospe
priporočila izvozna hiša 140
Prokop Skorkovsky in sin
v Humpolu na Češkem.
Vzorci na zahtevo franco. Zelo zmerne
cene. Na željo hočem dati takoj izgotoviti gospodske oblačila.

Cenjeni somišljeniki!

V kratkem času izšel je zopet tak
splošno priljubljeni

„Štajerčevi“

kmetski koledar za leto 1913.

To je edino v slovenskem jeziku pisani
ledar, ki se ne izdaja iz teh ali onih osebnih
sebičnih vzrokov, temveč ima namen, podati
jemalcem vse tekom leta potrebne seznanitve
gospodarske nauke, važna določila, obenem
tudi krasne slike, zabavne in izobraževalne
spise.

Cena koledarju, ki je zopet tako
in velik kakor lansko leto (namreč 134 strani
znaša 60 vinarjev brez poštne. Za po
nino je dodati 10 vinarjev. Kdor vzame 10 ko
ledarjev, dobi enega zastonj.

Prosimo cenjene somišljenike, naj tudi leto
z vse vneemo ta izborni ljudski koledar
razširjajo. Ker imamo že jako veliko naročil
treba je, da se vsakdo čim hitreje naroči.
Najbolje je, ako doda naročilu svoto v pošti
nih znamkah ali pa da se jih več naročnik
kov skupaj zbere, ki potem na en naslov na
ročijo. Za naročilo je porabiti najboljše sledeč
formular, ki ga je pravilno in natanko iz
polniti, potem izrezati, v kuvert dati
na upravo „Štajerca“ nasloviti in (da
se znamke ne pošlje odprto, na kuverti 3 v
znamka; ako se pa znamke pošlje, potem na
prto z 10 vin. marko) odposlati. Vsa naročila

skočil prestrašen nazaj, grozoviti duh prihajal
je v njegov nos.

„Odprite sami in poglejte“, je rekel Gjuro
s smehljajem.

Uradnik je odprl krvavi robec. Razburjen
je vprašal Gjuro, kako je prišel do te nap
segnete glave. A Gjuro je ponosno porotal
svojem težavnem potovanju, o naznanilu in
svojem sklepu, prinesiti roparjevo glavo, na ka
tero je tako visoka nagrada razpisana.

„Kdo ti je rekel, da mu glavo odreči?“

„Saj je bila nagrada izrecno na glavo ro
parja razpisana. Tu je glava, in zdaj zahteva
svoj denar!“

„To bodeš že dobil,“ odgovoril je glavar.
„pa veš da si dezertiral in da bodeš vsled tega
hudo kaznovan?“

Gjuro je stal tam z veselim obrazom; slišal
je le, da bode denar dobil; to mu je bila je
glavina stvar.

Glavar je pustil takoj oblasti zadevo na
znani; kmalu tudi je stopila patrolja v sobo.
„Vodil jo je Mitar Vule. Niti izpoznal ni Gjuro
tako, tako raztrgan je bil ta. Ko mu je zvenel
roke in je glavar ravno zadevo pridno proto
koliral, pošepetal mu je: „Magarac ti, ovel!“
Ali ti je bilo to treba?“

Gjuro pa se je zopet nasmehnil in zašepet
tal nazaj: „Dobil bomdena pa vendar sto cekinov
bogat mož postanem in ljubljena Gjoka bo
moja.“

S smehom se je pustil v ječo odpeljati.